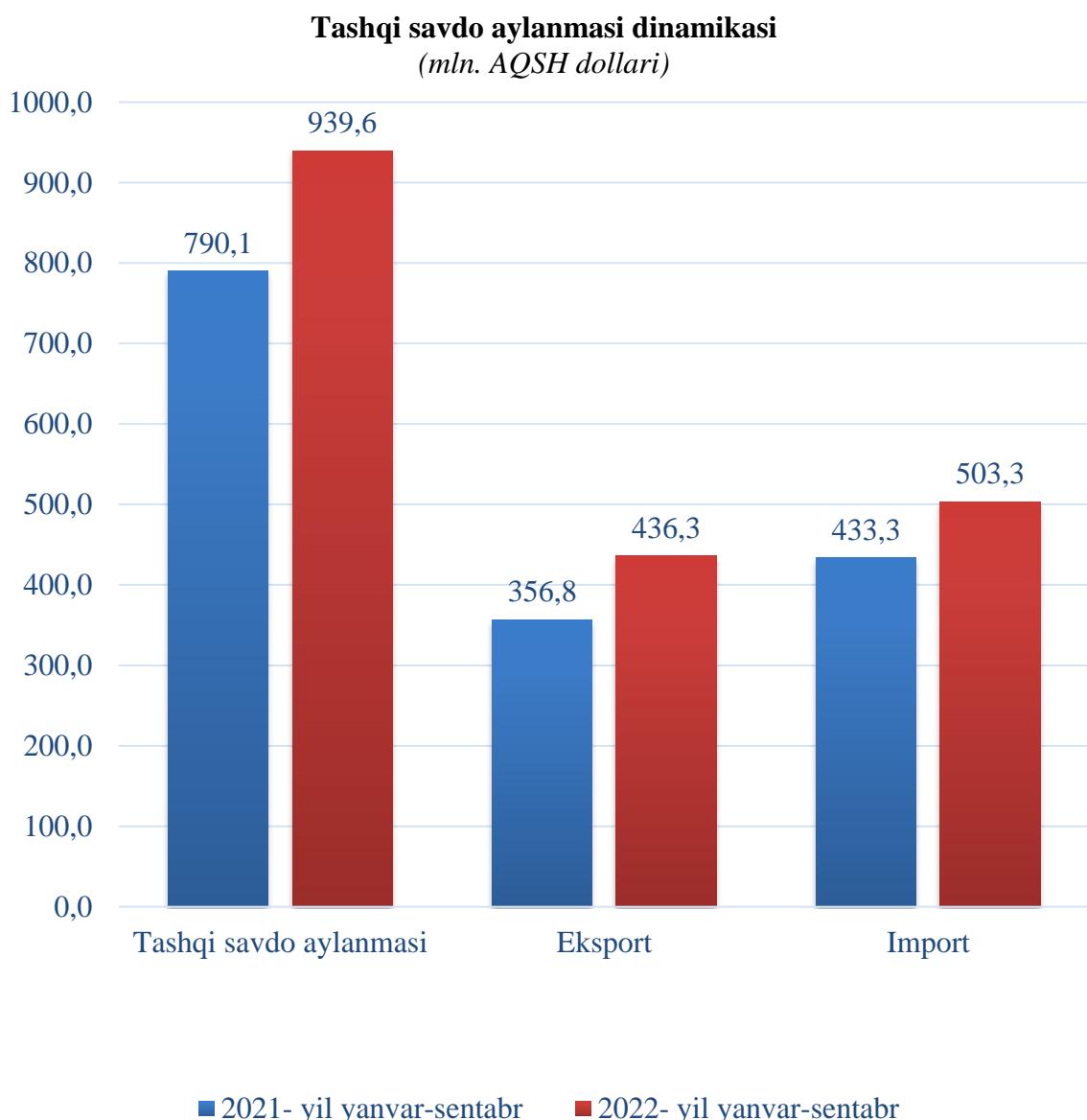

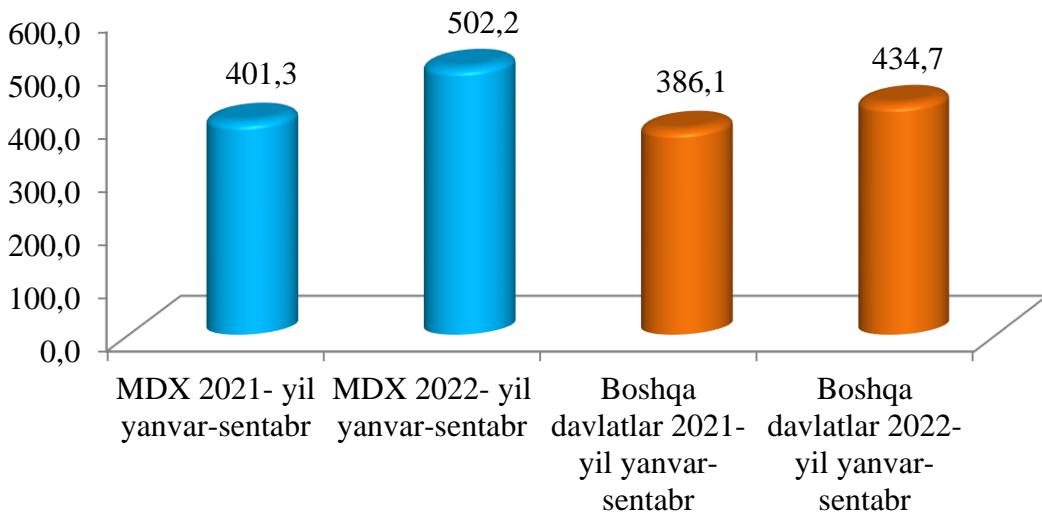
IX. TASHQI IQTISODIY FAOLIYAT

2022- yilning yanvar-sentabr oylarida viloyatning tashqi savdo aylanmasi 939,6 mln. AQSH dollarni tashkil etgan, jumladan 436,3 mln. AQSH dollarini-eksport, 503,3 mln. AQSH dollarini import tashkil etdi. Tashqi savdo aylanmasining saldosi -67,1 mln. AQSH dollarini tashkil qildi.

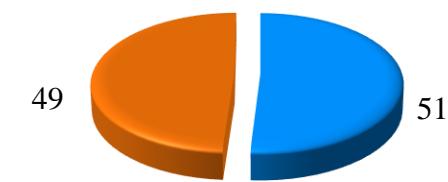

So‘ngi yillarda xukumatimiz tomonidan sanoat tuzilmasini diversifikatsiya qilishni, eksportni qo‘llab-quvvatlash, import o‘rmini bosuvchi tovar va mahsulotlarni ishlab chiqarishni yanada oshirilishi natijasida eksport tarkibida sezilarli o‘zgarishga erishildi. Jumladan, xom ashyo eksportidan, qo‘shilgan qiymati yuqori hamda sarmoya talab tovarlar eksportiga yo‘naltirilgan tashqi savdo amalga oshirilmoqda.

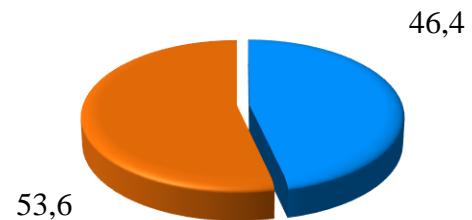
**2022- yil yanvar-sentabr oylari viloyat tashqi savdo aylanmasida
MDH va boshqa davlatlarning ulushi**
(mln. AQSH dollar va foizda)

2021- yil yanvar-sentabr

2022- yil yanvar-sentabr

■ MDH davlatlar ■ Boshqa davlatlar

■ MDH davlatlar ■ Boshqa davlatlar

2022- yilning yanvar-sentabr oylarida viloyatda amalga oshirilgan tashqi savdo aylanmasi o‘tgan yilning mos davriga nisbatan 118,9 % ga, MDH davlatlari 125,1 % ni tashkil etgan bo‘lsa, boshqa davlatlar 112,6 % ga ko‘paygani kuzatildi.

Jumladan, jami eksport aylanmasi 122,3 % ni va shundan MDH davlatlari 130,6 % ni tashkil etgan bo‘lsa, boshqa davlatlarga 103,1 % ni tashkil etdi.

Jami import aylanmasi 116,2 % ga ko‘paygan bo‘lib, undan MDH davlatlari 116,2 % ni tashkil etgan bo‘lsa, boshqa davlatlar 116,1 % ga ko‘paygan.

MDH va boshqa davlatlar bilan tashqi savdo aylanmasi
(mln. AQSH dollari)

Tashqi savdo aylanmasi	yanvar-sentabr		O'sish sur'ati, % da
	2021- yil	2022- yil	
Tashqi savdo aylanmasi	790,1	939,6	118,9
<i>shu jumladan:</i>			
MDH davlatlari	401,3	502,2	125,1
Boshqa davlatlar	388,8	437,4	112,5
Eksport	356,8	436,3	122,3
<i>shu jumladan:</i>			
MDH davlatlari	248,7	324,8	130,6
Boshqa davlatlar	108,1	111,4	103,1
Import	433,3	503,3	116,2
<i>shu jumladan:</i>			
MDH davlatlari	152,7	177,3	116,2
Boshqa davlatlar	280,7	326,0	116,1

MDH mamlakatlari va boshqa mamlakatlarga eksportning yo'nalishi bo'yicha farqlanishlar mavjudligi kuzatilmoqda. Xususan, MDH mamlakatlariga eksportning asosiy qismi oziq-ovqat mahsulotlariga to'g'ri kelmoqda, keyingi o'rnlarda eksport hajmi bo'yicha asosan yengil sanoat tovarlari, qora va rangli metallar, mashina va asbob- uskunalar va kimyo mahsulotlariga to'g'ri kelmoqda.

Viloyatdagi eksport-import tarkibi

Eksport tarkibi	Umumi hajm mln.AQSH.dollr		2021- yil yanvar-sentabr oylariga nisbatan % da
	2021- yil yanvar-sentabr	2022- yil yanvar-sentabr	
Eksport tarkibi	356,8	436,3	122,3
Oziq-ovqat va tirik hayvonlar	62,3	67,5	108,4
Ichimliklar va tamaki	0,4	1,0	223,2
Oziq-ovqat bo'lмаган xom ashyo, yoqilg'idan tashqari	10,3	6,1	59,0
Mineral yoqilg'i, moylash moylari va shunga o'xhash materiallar	0,5	1,1	212,8
Kimyoviy moddalar va shunga o'xhash mahsulotlar	1,9	11,2	576,1
Ishlab chiqarilgan mahsulotlar	192,1	239,8	124,8
Mashina va transport uskunalar	7,4	6,2	83,9
Har xil tayyor mahsulotlar	71,4	94,0	131,6
Xizmatlar	10,4	9,4	90,4
Import tarkibi	433,3	503,3	116,2
Oziq-ovqat va tirik hayvonlar	63,1	74,1	117,5
Oziq-ovqat bo'lмаган xom ashyo, yoqilg'idan tashqari	25,5	31,7	124,2
Mineral yoqilg'i, moylash moylari va shunga o'xhash materiallar	10,6	17,1	161,9
Kimyoviy moddalar va shunga o'xhash mahsulotlar	12,1	16,6	137,4
Sanoat mahsulotlari	52,0	63,1	121,2
Mashina va transport uskunalar	103,5	116,6	112,7
Har xil tayyor mahsulotlar	153,0	170,4	111,4
Xizmatlar	12,8	13,7	107,2

2022- yil yanvar-sentabr oylarida eksport qilingan mahsulotlar va xizmatlar tarkibi bo'yicha tahlil qilinganda, (2021- yilning tegishli davriga nisbatan), kimyo mahsulotlari 5,8 m. ga, ichimliklar va tamaki 2,2 m. ga ko'paygani kuzatildi.

**2022- yil yanvar-sentabr oylarida viloyat tashqi savdo aylanmasi
yuqori ulushga ega davlatlar**

(ming AQSH dollari)

Davlatlar nomi	Tashqi savdo aylanmasi	Eksport	Import
Rossiya Federatsiyasi	304084,8	220587,0	83497,8
Xitoy	212749,9	27886,3	184863,6
Qozog'iston	77090,8	30835,5	46255,3
Turkiya	75063,6	35704,9	39358,7
Qirg'iziston	64103,4	51493,2	12610,1
Germaniya	24742,4	7079,7	17662,7
Belorussiya	23615,7	1789,8	21825,8
Litva	17136,0	4858,3	12277,7
Polsha	15951,3	7512,3	8438,9
Koreya Respublikasi	14270,3	1696,1	12574,2
Turkmaniston	10779,4	5464,3	5315,1
Ukraina	9741,9	5676,0	4065,9
Hindiston	8360,1	462,5	7897,6
Tojikiston	8108,4	5245,3	2863,1
Frantsiya	7771,2	67,8	7703,4
Pokiston	6903,6	5269,9	1633,7
Eron	6231,2	3165,2	3066,0
Malayziya	5362,0		5362,0
Italiya	4593,8	1325,2	3268,6
Indoneziya	3870,2	-	3870,2

So‘nggi yillarda hukumatimiz tomonidan sanoat tuzilmasini diversifikatsiya qilishda, eksportni qo‘llab-quvvatlash, import o‘rnini bosuvchi tovar va mahsulotlarni ishlab chiqarishni yanada oshirilishi natijasida, eksport tarkibida sezilarli o‘zgarishga erishildi.

Namangan viloyati, jahonning 70 dan ortiq mamlakatlari bilan savdo aloqalarini amalga oshirib kelmoqda. TSA ning nisbatan salmoqli hissasi Rossiya Federatsiyasida (32,4 %), Xitoy Xalq Respublikasida (22,6 %), Qozog'istonda (8,2 %), Turkiyada (8,0 %), Qirg'iz Respublikasida (6,8%), Germaniya (2,6 %) va Belorussiya (2,5 %) qayd etilgan.

Shuningdek, qo'shni davlatlar bilan o'zaro aloqalarni mustahkamlash, mamlakatlarni ijtimoiy-iqtisodiy, savdo-sanoat hamda madaniy sohalardagi aloqalarini rivojlantirish borasida katta ishlar amalga oshirilayotganini ko'rish mumkin.

2022- yil yanvar-sentabr oylarida viloyat tashqi savdo aylanmasida katta ulushga ega bo'lgan davlatlar

Davlatlar nomi	Viloyat tovar aylanmasida ulushi % da	2021- yil yanvar-sentabr oylariga nisbatan % da
Rossiya Federatsiyasi	32,4	136,1
Xitoy	22,6	108,0
Qozog'iston	8,2	90,9
Turkiya	8,0	99,1
Qirg'iziston	6,8	121,8
Germaniya	2,6	218,6
Belorussiya	2,5	183,1
Litva	1,8	501,2
Polsha	1,7	137,0
Koreya Respublikasi	1,5	168,9
Turkmaniston	1,1	129,9
Ukraina	1,0	79,3
Hindiston	0,9	59,7

		davomi
Tojikiston	0,9	163,4
Frantsiya	0,8	138,0
Pokiston	0,7	567,0
Eron	0,7	105,7
Malayziya	0,6	112,4
Italiya	0,5	75,2
Indoneziya	0,4	234,8

2022- yil yanvar-sentabr oylarida jami eksport tovarlari hajmida tarmoqlarning ulushi (% da)

■ Oziq-ovqat va tirik hayvonlar

■ Ichimliklar va tamaki

■ Oziq-ovqat bo'lмаган xom
ashyo, yoqilg'idan tashqari ■ 1,4

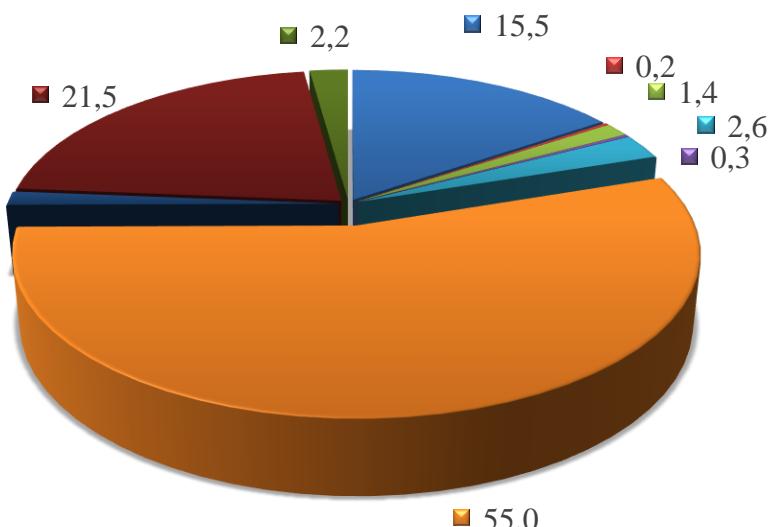
■ Mineral yoqilg'i, moylash
moylari va shunga o'xshash
materiallar

■ Kimyoviy moddalar va
shunga o'xshash mahsulotlar

■ Ishlab chiqarilgan mahsulotlar

■ Mashina va transport
uskunalarini

■ Har xil tayyor mahsulotlar

2022-yil yanvar-sentabr oylarida eksport qilingan tovarlar va xizmatlar tarkibi tahlili shuni ko'rsatdiki, 2022- yilning yanvar-sentabr oylarida amalga oshirilgan eksportning umumiyligi hajmiga nisbatan yengil sanoat ulushi 55,0 %, har xil tayyor mahsulotlar eksportining ulushi 21,5 % ni hamda oziq ovqat va tirik hayvonlar eksportining ulushi esa 15,5 % ni tashkil etdi.

Xizmatlar eksporti hajmi 9 426,5 ming AQSH dollarini yoki jami eksport hajmining 2,2 % ni tashkil etib, o'tgan- yilning mos davriga nisbatan 90,4 % ga kamayganligi kuzatildi. Xizmatlar eksporti tarkibining asosiy ulushi transport xizmatlari, turizm xizmatlari, moliyaviy xizmatlaridan iborat.

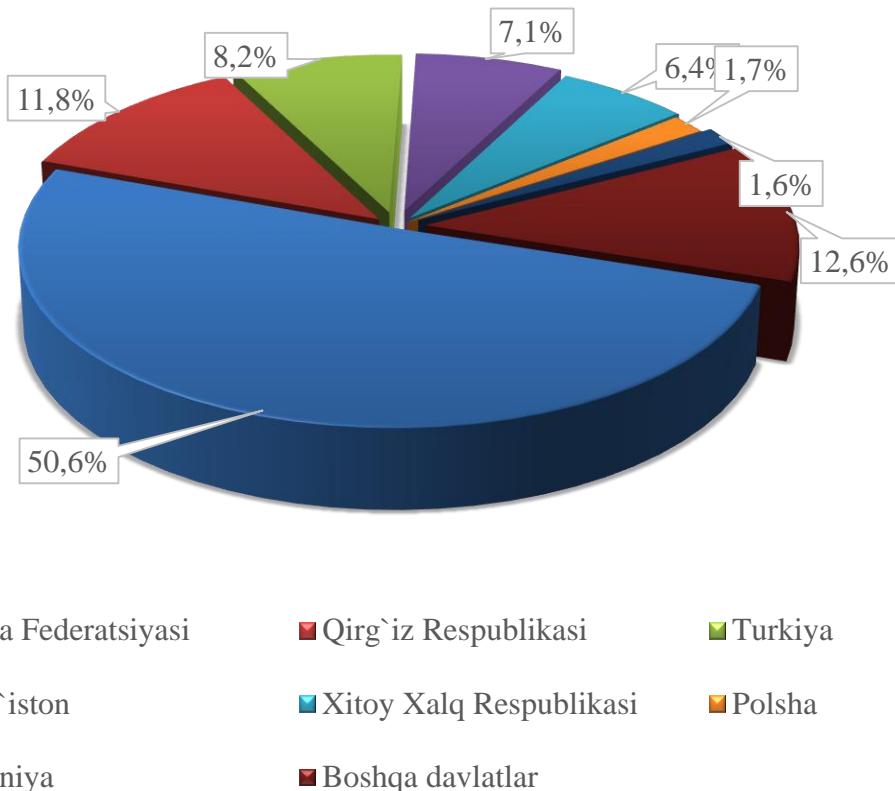
**2022- yil yanvar-sentabr oylarida jami eksport tovarlari
hajmi shahar va tumanlar kesmida**
(ming AQSH dollarri)

	yanvar-sentabr		O'sish sur'ati, % da
	2021- yil	2022- yil	
Viloyat jami	356 782,3	436 251,0	122,3
Namangan sh.	110789,1	137280,7	123,9
Mingbuloq	16220,7	11558,4	71,3
Kosonsoy	24470,9	40404,7	165,1
Namangan t.	14832,7	20336,7	137,1
Norin	17226,5	3887,7	22,6
Pop	11309,2	14406,4	127,4
To'raqo'rg'on	60697,2	80134,1	132,0
Uychi	32900,4	30659,7	93,2
Uchqo'rg'on	22649,3	31762,1	140,2
Chortoq	6262,8	2772,0	44,3
Chust	15624,7	34277,2	219,4
Yangiqo'rg'on	19522,8	25588,6	131,1

TO'QIMACHILIK MAHSULOTLARI EKSPORTI

To'qimachilik mahsulotlari eksporti hajmining oshishi bevosita paxta xomashyosi o'rniiga tayyor mahsulot ishlab chiqarish va qo'shimcha qiymat yaratish maqsadida amalga oshirilgan islohotlarning natijasi ekanini ko'rish mumkin. Jumladan, joriy yilda 239,8 mln.AQSh dollarlik to'qimachilik mahsulotlari eksporti amalga oshirilib, umumiy eksportning 55,0 % ini tashkil etdi va o'tgan yilga nisbatan 124,8 % ga o'sdi.

**2022- yil yanvar-sentabr oylarida viloyat eksportida
asosiy hamkor davlatlarning ulushi, (% da)**

Viloyatdan eksport qilinayotgan tovar va xizmatlarning asosiy qismi Rossiya Federatsiyasi, Xitoy Xalq Respublikasi, Qozog'iston, Qirg'iziston, Turkiya, Polsha va Germaniya davlatlari hissasiga to‘g‘ri kelmoqda. Bu esa umumiyl eksport xajmining 87,4 % tashkil qiladi.

Rossiya Federatsiyasi, Xitoy Xalq Respublikasi, Qozog'iston, Qirg'iziston, Turkiya, Polsha va Gernmaniya davlatlariga eksport qilinayotgan tovarlar tarkibiga nazar tashlasak, asosan yengil sanoat mahsulotlari oziq-ovqat mahsulotlari guruhalidan iborat ekanligini ko‘rishimiz mumkin.

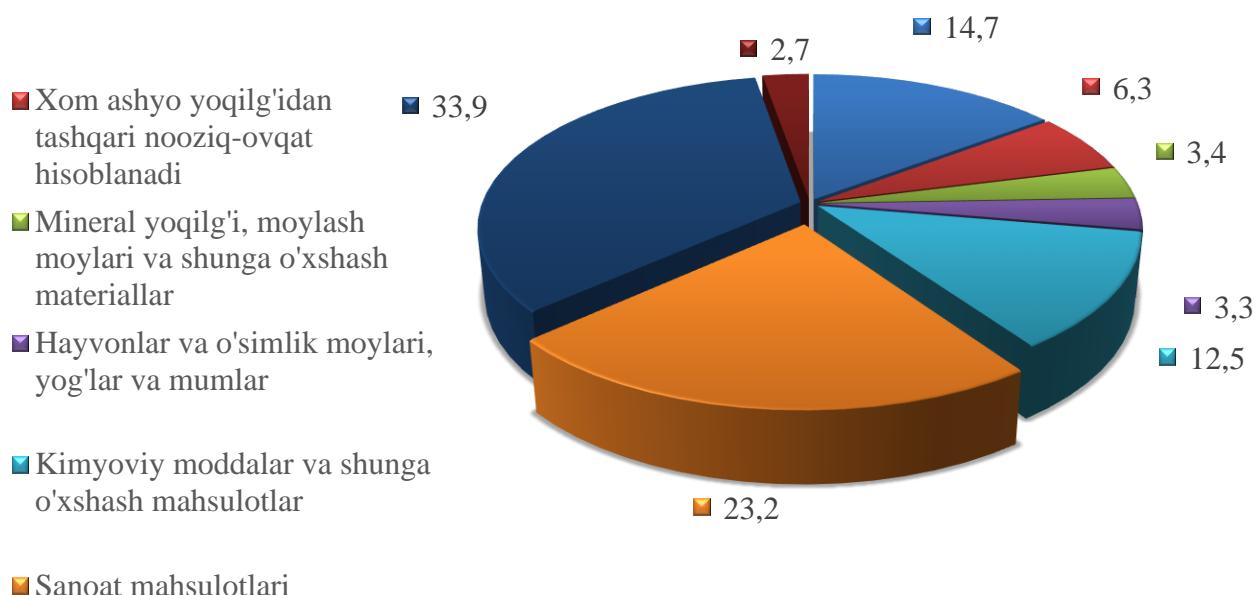
**2022- yil yanvar-sentabr oylarida jami import tovarlari
hajmi shahar va tumanlar kesmida**
(ming AQSH dollari)

	Yanvar-sentabr		O'sish sur'ati, %da
	2021- yil	2022- yil	
Viloyat jami	433 336,9	503 322,9	116,2
Namangan sh.	186927,9	206786,6	110,6
Mingbuloq	20367,4	6995,1	34,3
Kosonsoy	32553,2	38870,3	119,4
Namangan t.	23530,0	31158,0	132,4
Norin	26976,9	22953,7	85,1
Pop	14475,2	14531,6	100,4
To'raqo'rg'on	16882,5	25785,4	152,7
Uychi	29023,2	38178,5	131,5
Uchqo'rg'on	5342,1	10997,7	205,9
Chortoq	18399,3	36899,0	200,5
Chust	29026,7	51606,6	177,8
Yangiqo'rg'on	27620,6	18437,4	66,8

Joriy davrda import qilingan tovarlar va xizmatlar tarkibi tahlili shuni ko'rsatdiki, 2022- yilning yanvar-sentabr oylarida amalga oshirilgan importning umumiy hajmiga nisbatan mashina va uskunalar importining ulushi 33,9 % ni, sanoat mahsulotlari importining ulushi 23,2 % ni, oziq-ovqat mahsulotlari importining ulushi 14,7 % ni hamda Kimyoviy moddalar va shunga o'xshash mahsulotlar importining ulushi esa 12,5 % ni tashkil etdi.

2022- yil yanvar-sentabr oylarida jami import tovarlari hajmida tarmoqlarning ulushi (% da)

■ Oziq-ovqat va tirik hayvonlar

2022- yil yanvar-sentabr oylarida viloyat importida asosiy hamkor davlatlar ulishi, (% da)

2022- yil yanvar-sentabr oylarida viloyatga 64 ta xorijiy davlatlardan tovar va xizmatlar importi amalga oshirilgan. Shundan 9 ta eng yirik bo'lgan Xitoy Xalq Respublikasi, Rossiya Federatsiyasi, Qozog'iston, Turkiya, Germaniya, Belarusiya va Qirg`iz Respublikasi kabi xamkor davlatlarning jami import hajmi 406 071,1 ming AQSH dollarga teng. Bu esa umumiyl import hajmining 80,7 % ni tashkil qiladi.

